

Introductie

De zevenjarige Margareta van Schotland is gestorven, en vele pretendentes verdringen elkaar in Berwick-upon-Tweed rond de Schotse troon. Onder hen Floris de Vijfde van Holland, nazaat van de Schotse koningen en overtuigd van zijn rechten. Maar de akte die hij als bewijsstuk nodig heeft is weg. En de bode die het document moest opsporen wordt vermoord. Grafelijk agent Arnoud van Ranst gaat op jacht naar de verdwenen akte. Daarbij stuit hij op een moordlustige monnik, een bijziende bisschop en een achterbakse abt. De jonge Folkert Crepel, helper van Van Ranst, is ondertussen vastbesloten de moord op de bode op te lossen, al moet hij daarvoor Floris trotseren en haalt hij zich zelfs de toorn van de Engelse koning op de hals...

1 - De opdracht

'Waar heb je de groene zegelwas gelaten?' riep Egbert van Groede. De tweede klerk van de grafelijke kanselarij klonk dof, want zijn hoofd stak in de eiken kist waarin het ongebruikte schrijfgerei werd bewaard.

'Ik ben er niet aan geweest,' antwoordde de jonge hulpklerk Folkert Crepel naar waarheid en ging door met schrijven.

Zijn gebrek aan belangstelling werd hem niet in dank afgenomen. De gezette klerk trok zijn hoofd uit de kist keek op naar Folkert. 'O nee? Je maakt je er wel heel makkelijk van af.'

Folkert voltooide zijn woord en legde zijn ganzeveer over de inktpot. 'Ik weet het echt niet,' zei hij. 'Ik schrijf hier alleen maar oorkonden. Aan het zegelen heb ik part noch deel. Waarom zou ik weten waar de was is?'

De ander kwam steunend overeind. Na een korte pauze zei hij gemelijk: 'Je zou me kunnen helpen zoeken.'

De hulp klerk kwam achter zijn lessenaar vandaan. 'U kunt de bruine was gebruiken. Of de rode. Of is alle was zoek?'

'Nu ben je hier al ruim een jaar,' zuchtte Egbert van Groede. 'Weet je nu nog niet dat rode was voor bijzondere gelegenheden bestemd is? Dit is een doodgewone schenking van een lapje grond. Dat doen we met groen.' Zijn toon werd vriendelijker, en hij kwam iets te dicht bij de jonge hulpklerk staan. 'Help me nou maar met zoeken, hè? Jonker Filips van Wassenaer zit al te wachten met het grafelijk zegel.'

Folkert Crepel zuchtte. Om aan de nabijheid van Van Groedes zwetende lijf te ontkomen liep hij licht hinkend naar de kist die de ander zojuist had doorgewoeld en keek erin. 'Als ik dat allemaal ga uitzoeken duurt het nog langer. Wat was het trouwens, weidegrond of akkerland?'

'Hè?' De tweede klerk van 's graven kanselarij keek beschimmeld.

'Een weide is groen,' legde Folkert geduldig uit, 'en akkerland bruin, of in elk geval zwartbruin. Als het een akker is kunt u best bruine zegelwas gebruiken, zeker in september, na de oogst, nu de stoppels zijn afgebrand. Magister Pieter -'

Getergd deed Van Groede een stap in zijn richting. 'Bij God, Crepel, als je denkt dat je mij voor gek kunt zetten... Ik zou... Ik zou maar een toontje lager zingen, jongmens.' Hij lachte kort om zijn eigen vondst. 'Een toontje lager, ja. Een gepaste vermaning voor iemand die zich zo nodig ook als liedjeszanger moet opwerpen, alsof... alsof...'

Alsof het op schrift stellen van oorkonden géén levensvervulling voor hem is, dacht Folkert zonder te lachen. Hij wachtte of Van Groede zijn zin zou afmaken. Toen die zich omdraaide en naar de deur beende, zei de hulpklerk: 'Magister Egbert, als iemand een schenking van graaf Floris wil betwisten, dan toch niet omdat die met de verkeerde kleur was bezegeld is? Het gaat er toch om dát er een zegel aan het document hangt?'

Van Groede liet Folkert zijn geopende linkerhand zien. Er lag een staaf bruine zegelwas in. 'Het was akkerland,' zei hij afgemeten, greep het al klaarliggende document en liep de deur uit.

Met een grimas keek Folkert de dikke klerk na. Toen bezag hij de inhoud van de kist. Nu moest hij natuurlijk weer orde in de chaos aanbrengen, maar dat kon wel uitstel lijden. De inktpot stond nog open en de oorkonde waaraan hij had zitten schrijven was bijna klaar. Hij hobbelde naar zijn lessenaar, doopte de ganzepen in de inkt en begon aan de datering: *Anno domini 1292. Dies veneris...*

Zijn pen bleef in de lucht hangen. Vrijdag, ja, maar was het nu drie of vier dagen voor Sint Michaël?

'Drie,' zei magister Pieter van Leiden toen hij de klerkenkamer aan het Binnenhof betrad en meteen door zijn hulpklerk bestookt werd met de vraag naar de datum. 'Ik zag net magister Egbert om de hoek van de Ridderzaal verdwijnen met een oorkonde. Als het die voor Lambert Crunaert was, is hij daar laat mee. En wat voor wanorde is dat in de schrijfkist?' Hij keek Folkert onderzoekend maar niet direct beschuldigend aan, zette zijn kalot recht en veegde wat gruis van zijn tabberd. Hij had niet zo dicht langs die steenhouwer moeten lopen.

'Ik heb de zegelwas voor magister Egbert opgezocht,' zei Folkert. Met een voor zijn doen soepele beweging schoot hij naar voren en greep een klein kistje van een kruk die half onder de grote houten tafel geschoven stond. Het bevatte verscheidene stukken groene was. 'Als ik dit document af heb, zet ik de was terug in de kist en ruim meteen de rest op.'

Het hoofd van de kanselarij van Floris de Vijfde, graaf van Holland en Zeeland en heer van Friesland, fronste zijn wenkbrauwen. Hij werd niet graag voorgelogen. 'Die was is daar niet door jou of magister Egbert neergezet; dat heb ik gisteren zelf gedaan. Ik was vergeten het kistje terug te leggen. En nu is magister Van Groede met de verkeerde was op weg

naar de zegelbewaarder van de graaf, zo vermoed ik. Waarom probeer je me te misleiden?'

Zoals altijd doorstond Folkert zijn scherpe blik met gemak. 'Ik wist niet dat u die groene was daar zelf had laten staan,' zei hij doodleuk.

Van Leiden overwoog de jongeman te berispen, maar zag er zoals gewoonlijk van af; het zou toch niet baten. En met zijn mooie handschrift en correcte Latijn beschikte de hulp klerk over genoeg krediet om zich een vrijpostige tong te kunnen veroorloven. Maar hij mocht Folkert eigenlijk ook wel.

'Had je dat kistje al zien staan toen magister Egbert nog hier was?' vroeg hij.

Folkert knikte. 'Ja. Maar hij nam zonder meer aan dat ik het zoekgemaakt had.' Toen Van Leiden niets zei, haalde hij zijn schouders op. 'Zo erg is het toch niet, magister Pieter? Die Crunaert en zijn getuigen weten van niets, en jonker Filips kan geen kleuren onderscheiden.'

Het zat hem toch niet lekker; stelde de magister vast: Folkerts lichte accent was opvallender geworden; dat wees op zenuwen. Overigens zou Pieter van Leiden nog steeds graag weten waar zijn hulp klerk nu eigenlijk vandaan kwam. Hij kon diens tongval niet thuisbrengen, en zelf was Folkert weinig mededeelzaam over zijn herkomst. Hij had zelfs nooit verteld hoe oud hij was - even in de twintig, schatte Van Leiden. Zijn toenaam, Crepel, had de mank lopende jongeman pas hier in Holland opgedaan. In zijn hart vreesde de magister dat Folkert in zijn land van herkomst iets op zijn kerfstok had, maar hij wist niet zeker of hij dat wel wilde weten.

'Hoe weet je dat jonker Filips geen kleuren kan onderscheiden?' vroeg hij nieuwsgierig. Van Wassenaer wist dat gebrek doorgaans goed te verbergen; slechts weinigen kenden zijn geheim.

'Ik zag hem eens een onrijpe appel plukken terwijl er een rode naast hing,' zei Folkert. 'Toen hij er een hap van genomen had smeed hij hem weg, maar plukte geen andere. Dat zette me aan het denken. Daarna ben ik er op gaan letten. En mijn idee werd door allerlei kleinigheden bevestigd. Zodoende.'

Van Leiden fronste zijn voorhoofd. 'Ik zie niet in waarom je het doen en laten van een edelman, of van wie dan ook, zo nauwlettend in het oog zou moeten houden,' zei hij. 'Het is beter om je neus niet in andermans geheimen te steken.' Die was raak; Folkert keek naar behoren betrapt. 'Maar slim ben je wel,' voegde Van Leiden eraan toe. 'Me dunkt dat de graaf daar nog baat bij kan hebben.'

Daar keek de hulpklerk van op. 'Graaf Floris?'

'Wie anders?' zei Van Leiden. 'Hij wil je vanochtend nog spreken.'

Folkert keek omlaag naar zijn cotte. Van Leiden volgde zijn spijtige blik en zag de inktvlekken. Niet voor het eerst vroeg hij zich af waarom iemand die zo zorgvuldig was bij het schrijven in andere opzichten zo'n knoeipot was. Zijn suggestie dat Folkert een voorschoot zou dragen als hij met inkt omging was door de jongeman verontwaardigd van de hand gewezen

onder de uitroep: 'Here Jezus! Ik ben geen handwerksman!' Hij was kennelijk vergeten dat de moeder van Jezus met een timmerman getrouwd was.

Van Leiden schudde zijn hoofd. 'Aan die vlekken is nu niets meer te doen. Maar de graaf zal je er niet om hangen.'

'Wat wil hij van me?' Weet u dat?

'Ik denk,' zei Van Leiden, 'dat hij je mee wil vragen naar Schotland.' Hij greep de ganzeveer die Folkert liet vallen en stak die de stomverbaasde jonge klerk toe. 'Maak nu eerst die oorkonde maar af. Daarna kun je je melden in de kemenade achter de Ridderzaal.'

Arnoud van Ranst, grafelijk agent in den vreemde en soms ook dichter bij huis, was nog voor de vroegmis uit Delft vertrokken. Met een beetje goede wil zou hij de graaf nog vóór het middaguur verslag kunnen uitbrengen van zijn tocht naar de Zeeuwse steden Zierikzee en Middelburg. Gelukkig was het dit jaar een echt Michielszomertje: warm, maar niet heet, een zachte bries, witte wolken, afgewisseld met wat blauw. De bomen waren nog groen, al had het lover zijn glans verloren. De weg was droog, maar stooft na het regenbuitje van gisteren niet al te zeer.

Hij was op weg naar Die Haghe om graaf Floris over zijn bevindingen bij de Zeeuwse poorters te informeren: hoeveel meer ondersteuning ze hun wettige landsvorst bereid waren nog te bieden tegen oproerkraaiers als de Catsen en die van Borselen. Vorige maand hadden de Zeeuwse heren voor de tweede maal graaf Gwijde van Vlaanderen als leenheer erkend. Sindsdien hadden ze weliswaar door bemiddeling van de koning van Engeland een wapenstilstand gesloten met hun rechtmatige heer Floris, maar als de Vlaamse tegenstander van plan was opnieuw in de troebele Zeeuwse wateren te vissen...

En dat net nu de graaf voor de derde keer naar Schotland wilde, op jacht naar een kroon. Wat Arnoud van Ranst betrof had het evengoed de pot met goud aan het einde van de regenboog kunnen zijn. Maar hij begreep het wel: dynastieke belangen, economische winstoogmerken, wisselgeld voor koning Edward van Engeland - de graaf aasde al jaren op de Engelse wolstapel - en prestige. *Mijn vader een kroon, ik ook een kroon.* Met minder kon Floris' eer geen genoeg nemen. Alleen had die kroon Rooms-koning Willem er niet voor behoed door een stel Friese kinkels die hem niet eens herkenden bij Hoogwoud in het ijs te worden geknuppeld.

Schotse koningen werden trouwens niet eens gekroond, had hij zich laten vertellen.

Van de andere kant kwam een schiere monnik op een ezel voorbij. De broeder keek even opzij en prevelde iets dat vermoedelijk *Dominus vobiscum* moest voorstellen. *'Et cum spiritu tuo,'* zei Van Ranst luidkeels bij wijze van vermaning.

Een eindje verderop maakte het hakhout links van de weg plaats voor een lappendeken van kale en ook nog wat begroeide akkertjes waarop boeren aan het werk waren, afgewisseld met een paar afgegraasde

koeweiden. Daartussen verrees de ridderhofstede Blootingen; achter het geboomte rechts verschool zich nog een tweede stenen ridderhof.

Van Ranst tuurde de weg vóór hem af. In de verte was aan de horizon het silhouet van Die Haghe al zichtbaar. Hij keek om naar de zon, die schuin achter hem tussen wolken doorgluurde, en stelde tevreden vast dat hij zijn bestemming ruim voor het noenmaal zou bereiken. Dus zou hij niet tot na het grafelijk middagslaapje hoeven wachten om te worden ontvangen. Floris ging doorgaans laat naar bed, stond vroeg op en vulde niet zelden zijn slaapttekort aan met een dutje na het middageten. Spotters beweerden dan ook dat een oproer tegen de graaf van Holland kort na het middaguur het meeste kans van slagen had.

En daarmee was Van Ranst weer terug bij de opstandige Zeeuwse edelen. Hij zette zijn ruïn tot meer snelheid aan en herhaalde in gedachten de woorden van de brave poorters nog maar eens.

Graaf Floris de Vijfde was niet alleen toen Van Ranst bij hem toegelaten werd. De graaf zat in een apart stuk van de Oude Zaal, die na de bouw van de Nieuwe, de Ridderzaal, in een aantal kleinere vertrekken onderverdeeld was. Het was de kemenade, maar vanwege het zachte weer brandde er op dit moment geen vuur.

Op zijn weg naar de graaf was Van Ranst door de Ridderzaal gelopen. Die werd op dat moment bevolkt door edelen van diverse pluimage, waaronder de heren van Egmond, Persijn en Amstel, en zelfs Jan van Arkel, die zelden naar Die Haghe kwam. Ook zag hij een paar geestelijken die een gedempt gesprek voerden, onder hen de monnik Melis Stoke, die een kroniek voor de graaf schreef. Er liepen wat bedienden rond, bezig met opruimen, stro verversen en wat dies meer zij. Het leek erop dat graaf Floris vanochtend in de Ridderzaal een bijeenkomst had gehouden en zich pas kortgeleden had teruggetrokken. Op de zetels op de verhoging lagen fluwelen kussens.

Een onbehaaglijk voorgevoel bekwam Arnoud van Ranst. Hij keek omhoog naar het schemerdonker tussen de dakbalken. De voorgevel van de Ridderzaal was door die van de abdij van Westminster in Engeland geïnspireerd. Maar de kapconstructie was van Schots hout - zoals ook de pas gebouwde Mariakapel aan het Binnenhof mede aan de Schotse beschermheilige Sint Andries gewijd was. Het ontbrak er nog maar aan dat graaf Floris de Ridderzaal tooide met een blauwe vlag met een wit Andreaskruis. Van Ranst zuchtte.

Hij zuchtte weer, maar nu minder opvallend, toen hij de haardkamer betrad. De graaf, gehuld in een fraai rood opperkleed dat met gouddraad omboord was, leunde tegen de schoorsteenmantel. Hij had die glinsterende blik in de ogen die Van Ranst zo goed kende. Op de haardbank zat gravin Beatrijs, ook op haar mooist, al kreeg haar gezicht door haar lichtblauwe, mouwloze japon en de beige mouwen van haar onderkleed een fletse tint. Naast het venster stond een onbekende, een klerk. Iets anders kon hij

althans niet maken van de lange jongeman met het zandkleurige haar, hoewel hij niet erg op een geestelijke leek. Zijn eenvoudige bruine cotte zat vol inktvlekken en hij keek wazig.

Van Ranst klemde zijn kaken op elkaar en verweet zichzelf dat hij uit - wellicht misplaatste - veiligheidsoverwegingen de woorden van de poorters niet al in Zeeland op schrift had gesteld. Nu zou een ander ze uit zijn mond optekenen, met alle onnauwkeurigheid van dien. Toen zag hij dat de jonge klerk geen schrijfgerei bij zich droeg. Hij was kennelijk niet in functie. Maar wat deed hij hier dan?

Terwijl Van Ranst bij de deur bleef hangen, zei Floris: 'Vriend Van Ranst, je komt als geroepen.' De gravin glimlachte flauwtjes. 'Je denkt dat ik nu het verslag wil horen van je bezoek aan de Zeeuwse steden.' Hij pauzeerde niet lang genoeg om de ander te laten reageren. 'Maar dat kan wel wachten. Het is eind september, en er zijn nu andere zaken aan de orde.'

Het voorgevoel van vriend Van Ranst begon in zekerheid te verkeren. Hij rukte zich los uit zijn inertie, ontdeed zich van zijn hoofddekseel, trad naar voren en knielde voor zijn landsvorst en opdrachtgever neer. 'Mijn heer graaf...'

'Half oktober,' vervolgde Floris, terwijl hij Van Ranst met een handgebaar te kennen gaf dat hij moest opstaan, 'komt in Betwick aan de Tweed voor de derde en laatste maal het parlement van Edward Plantagenet bijeen om zich over de kwestie van de Schotse troonopvolging te buigen. Zoals je weet is dat een zaak die ons na aan het hart ligt, omdat wij van mening zijn dat de kroon van Schotland rechtens óns toebehoort.'

Van Ranst stond op. Hij begon zich heel ongemakkelijk te voelen, en niet zozeer omdat Floris het koninklijk meervoud was gaan gebruiken; dat paste bij diens opvattingen over de Schotse troon. 'Wij zullen daarbij uiteraard lijfelijk aanwezig zijn,' vervolgde de graaf, en haakte een duimen in zijn gordel. 'Temeer daar wij nog steeds de verwachting hebben dat de uitslag van het beraad in ons voordeel zal uitvallen. Er hebben zich echter, eh, moeilijkheden voorgedaan. Er is om precies te zijn een document zoek. Dat document moet gevonden worden. En jij, Van Ranst, gaat dat doen.'

Nu de val eenmaal was dichtgeklapt ervoer Van Ranst in eerste instantie een zekere opluchting. De graaf zei: 'Niemand die dat beter kan dan mijn duizendpoot Van Ranst. Nietwaar, Beatrijs?' vroeg hij zijn vrouw zonder haar aan te kijken. Deze knikte meewarig, alsof zij de gemoedstoestand van 's graven agent beter doorgrondde.

Daar was diens opluchting niet tegen bestand. Hij was tegen dit voornemen gekant. De Schotse onderneming leidde de graaf alleen maar af van datgene waar het werkelijk om ging. Vertwijfeld begon hij: 'Maar de toezeggingen van enkele Zeeuwse...'

'Hebben ze toezeggingen gedaan?' zei Floris. 'Mooi, maar dat is nu even van later zorg. We gaan eerst naar Schotland.'

Gravin Beatrijs schraapte even haar keel. De graaf keek haar vragend aan. 'Het lijkt mij nuttig, als maître Van Ranst nog voor zijn vertrek zijn

bevindingen bij de poorters van Zierikzee en van ons geliefde Middelburg op schrift stelt,' zei ze. 'Het is mogelijk, dat mijn raadgevers en ik behoefte zullen hebben aan die gegevens.'

'Natuurlijk, natuurlijk!' zei Floris. 'Dat lukt je ongetwijfeld wel, Van Ranst. De bijzonderheden omtrent het Schotse document hoor je later nog wel, zeg maar aan boord. De gravin neemt tijdens onze afwezigheid wederom het landsbestuur op zich; ik heb dat zojuist in de Ridderzaal afgekondigd. Zoals altijd zal ze met raad en daad terzijde worden gestaan door de heren van Egmond, Amstel en Persijn.'

Van Ranst vroeg zich zoals altijd af waarom de graaf erin persisteerde de heer van Amstel te vertrouwen, een heerschappij dat al jaren een wrok tegen hem koesterde. Maar hij was allang blij dat de man niet meeging. En toen kwam het.

'Folkert Crepel hier,' lichtte de graaf hem in, en de knaap bij het raam leek uit zijn gemijmer te ontwaken, 'vergezelt ons naar Schotland. In de eerste plaats om ons zo nu en dan met liederen en verzen te verpozen.'

Een liedjeskramer! dacht Van Ranst.

'Daarnaast,' hernam Floris, 'wijs ik hem op aanbeveling van Pieter van Leiden aan jou als helper toe. Jullie moeten zo maar eens kennismaken. O ja, we vertrekken dinsdag na Sint Miehiel uit de haven van Dordt. Meld je voor die tijd aldaar op het Steen. Daar zijn wij dan ook. En God nog aan toe, Van Ranst, kijk niet zo misnoegd! Ik weet best dat je liever een andere opdracht had gekregen. Maar denk eens aan de voordelen die het meebrengt als je graaf koning van Schotland wordt.' Hij haalde een hand door zijn strokleurige haar. 'Dat was het wel ongeveer.'

Ja, dat was het. Hij kon gaan, en de brave Zeeuwse poorters vervaagden naast het goud dat aan de Schotse horizon blonk. Van Ranst groette zijn graaf, die hem opgewekt toeknikte. Dat gravin Beatrijs hem een 'Ga met God' napreveelde was slechts een schrale troost. Terwijl hij het vertrek uitliep keek hij om naar de klerk, die hem op een handgebaar van de graaf volgde. Hij zou wel eens willen weten wat Pieter van Leiden in hem zag. Folkert Crepel! En jawel, de wandelende inktlap liep inderdaad mank.

Hij doorgrondde kennelijk de oorzaak van Van Ransts nijldige blik, want ze waren de deur nog niet door of hij zei: 'Ik heb er vrijwel geen last van. En dat zult u ook niet hebben.'

Moeder Gods, sta me bij, dacht Van Ranst toen hij zijn kersverse metgezel hoorde spreken. Een Fries! Ook dat nog. Hij zette zijn hoofddekse met een klap op zijn hoofd terug.

'Nee, ik ben geen Fries,' zei Folkert toen ze de trappen van de Oude Zaal afgedaald waren en naar de klerken kamer in het bijgebouw liepen. Verderop stond bouwmeester Gerard van Leiden, een broer van magister Pieter, omhoog te turen naar het dak van de nieuwe kapel. Op de dakrand balanceerden drie bouwarbeiders, bezig met touwen iets zwaars omhoog te hijsen dat zich bij nadere beschouwing als een bolwangige stenen

duivelskop ontpopte. Het zou wel een waterspuwer voor de goot zijn. Naast Gerard van Leiden stond een met gruis bestoven man dermate benauwd te kijken dat hij alleen maar de steenhouwer kon zijn.

Folkert hield zijn pas in en keek naar de grafelijke agent, Arnoud van Ranst. Een veertiger met een begin van een buikje en dun, grijzend haar dat spaarzaam uitpiekte onder zijn coif en het nondescripte hoofddekseel dat hij daaroverheen droeg. Zware, gladgeschoren kaken en een gezicht dat op dit ogenblik nogal laatdunkend stond, alsof hij dacht dat de jongeman tegenover hem zijn afkomst om oneervolle redenen verloochende.

Hij gelooft me niet, dacht Folkert. Op vragen naar zijn achtergrond gaf hij nooit een bevestigend en zelden een ontkennend antwoord. Nu hij dat laatste bij uitzondering wel had gedaan werd het niet eens gewaardeerd, en hij was gekwetst.

Van Ranst keek even naar de duivelskop die tussen hemel en aarde zweefde en toen weer naar Folkert. Hij verkoos de discussie aan te gaan, want hij zei: 'Ik heb wel eens Friezen gesproken, en die klonken net als jij.'

Maar Folkert had geen zin in een woordenwisseling. 'Goed, dan ben ik wel een Fries,' zei hij zo onverschillig mogelijk, al was hij inwendig nog kwaad. 'Net wat u wilt, meester Van Ranst - het is toch meester? Of is het magister, of heer, of messire, of...'

'Meester is goed genoeg, dank je,' zei Van Ranst. 'Als je geen Fries bent, waar kom je dan wel vandaan? De Duitse laagvlakte?'

Vasthoudend. Een goede eigenschap als je naar een verdwenen document moest zoeken.

Van het dak van de Ridderzaal vloog klapwiekend een ooievaar omhoog. 'Ik kom van overal en nergens,' hief Folkert aan. 'Ik spreek zes talen, ik kan zingen en spreuken zeggen, bespeel luit, harp en vedel, ik kan schaken, schrijven, rekenen en bidden in het Latijn, en op last van graaf Floris staan al die vaardigheden nu tot uw beschikking.'

Even leek het of de ander toch door zou vragen. Toen zakten zijn schouders in, alsof het hem ineens weer te binnen schoot dat hij een opdracht had gekregen die hem niet aanstond, zonder dat hij kon weigeren. Op dat moment deed hij vooral denken aan een gedesoriënteerde jachthond.

'Hebt u al onderdak in Die Haghe?' vroeg Folkert op zijn beurt.

Van Ranst knikte. 'Ik heb een vast bed in een van de gastenverblijven als ik hier ben.'

'O,' zei Folkert. 'Nou ja, dan hoef ik u het mijne niet aan te bieden. U had er vannacht gebruik van kunnen maken. Zelf heb ik het niet nodig,' voegde hij er spottend aan toe.

'Zo zo,' mompelde Van Ranst afkeurend.

Folkert boog zijn hoofd voorover, zodat de ander zijn kruin kon bestuderen en kon vaststellen dat hij zelfs geen klein tonsuurtje droeg. 'Als je geen geestelijke bent,' zei hij opgewekt, 'hoef je er minder lang voor in het vagevuur.'

Het gezicht van Van Ranst bleek ook te kunnen glimlachen, al was het nog zo zuinig. 'Jaja,' zei hij. 'Dan wens ik je vóór die tijd veel plezier.'

Maar het was bepaald geen plezier wat Folkert op Geertes stromatras op het zolderkamertje achteraan het Binnenhof ten deel viel. Ze huilde tranen met tuiten toen ze hoorde dat hij een poosje naar Schotland zou gaan. 'Maar dan zie ik je zo lang niet,' klaagde ze. 'En misschien kom je helemaal niet meer terug.' Uit haar toon viel niet op te maken of ze bang was voor een schipbreuk of een andere vrouw.

'Wie weet ben ik over zes weken weer hier,' zei Folkert sussend. Ik had het haar morgenochtend pas moeten zeggen, dacht hij geërgerd. Dan was het vanavond tenminste nog leuk geweest. Hij verbaasde zich over haar gebrek aan logica. Als ze het zo vreselijk vond dat hij wegging, en ze hadden nog maar weinig tijd, waarom moest ze die dan ook nog verspillen met gesnik en gesnotter?

Hij streek over haar natte wang met een hand die vervolgens omlaaggleed langs haar hals, en toen nog verder naar beneden. Geerte duwde de hand weg. 'Je zou met me kunnen trouwen,' zei ze ineens en kwam half overeind. Het leek wel of ook de stromatras schrok, zo luid ritselde die. 'Dat is wel erg overhaast,' zei Folkert toen hij zijn stem weer in bedwang had. Hij was ook gaan zitten.

'Je vindt mij te min, bedoel je,' zei het mandenvlechtstertje en liet zich achterover vallen. 'Goed genoeg voor in bed, maar niet om netjes mee naar de priester te gaan.'

Folkert bleef rechtop zitten. 'En jij weet niet eens wie ik ben,' zei hij. 'Heb je je ooit afgevraagd of ik misschien niet ergens anders al een vrouw heb?'

Dat had hij niet willen en ook beter niet kunnen zeggen. Hernieuwd gejammer was het gevolg. 'Natuurlijk wel. Maar ik was tevreden zolang je bij me bleef. En nu ga je weg. Dan heb ik niemand meer.'

'Maar ik kom toch weer terug,' zei hij ongemakkelijk, denkend aan al die mensen die niet meer van hun reizen waren teruggekeerd. '*Deo volente*. Als God het wil.'

'Jij met je Latijn altijd,' zei Geerte. 'Ik ga bijna denken dat je niet met me wilt trouwen omdat je een weggelopen monnik bent.'

Hij stond abrupt op en tastte in het donker naar zijn hemd, dat hij over de rieten mand had gegooid waarin het meisje haar bezittingen bewaarde. Schuin boven de kleine, onafgedekte raamopening zag hij het sterrenbeeld de Grote Beer, dat thuis anders heette.

Thuis. Wat een onzin. Dat had hij achter zich gelaten. Thuis was waar hij nu was. Hij vond Geerte heel lief. Hij zou haar niet moeten kwetsen. Toch had hij het gedaan, en vandaag niet voor het eerst.

Maar het was ook haar schuld. Ze kwam hem te na. Veel te na. Hij draaide het hemd om en om, op zoek naar de onderkant.

Naast zich hoorde hij een zacht geklik, gevolgd door geprevel, en hij hoorde dat ze een Weesgegroeetje bad. Hij bad de laatste regel hardop met

haar mee - weer in het Latijn: '*Nunc et in ore mortis nostra.* - Nu en in het uur van onze dood. Amen.'

Geerte liet de rozenkrans uit haar hand glijden; hij hoorde hem op de planken van de vloer vallen. Folkert smeed het hemd terug op de mand en ging weer naast haar liggen. 'Ik kom terug,' herhaalde hij. 'Rustig nou maar. Rustig. Als ik weer hier ben, misschien dat...'

Hij maakte zijn zin niet af. Hij hoorde haar zuchten, maar ze was in elk geval opgehouden met huilen.